

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА
ШКОЛСКЕ 2014/2015. ГОДИНЕ.

Друштво физичара Србије

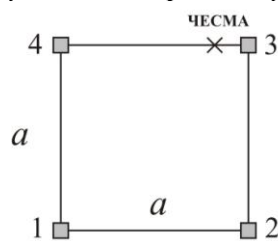
Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Републике Србије

ДРЖАВНИ НИВО
18.04.2015.

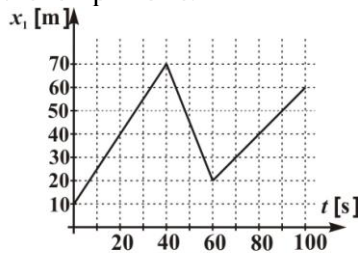
VI
РАЗРЕД

ЗАДАЦИ

- Учитељ крене на пут између два града удаљена $d = 200 \text{ km}$ у 11 h . Првих $t_1 = 1.5 \text{ h}$ креће се брзином $v_1 = 50 \text{ km/h}$, а затим наредних $s_2 = 40 \text{ km}$ пређе брзином $v_2 = 60 \text{ km/h}$. Онда се заустави на пумпи и стоји $t_3 = 15 \text{ min}$, после чега наставља путовање брзином $v_3 = 65 \text{ km/h}$. После $t_4 = 6 \text{ min}$ од поласка са пумпе окрене аутомобил и врати се до пумпе, брзином $v_4 = 78 \text{ km/h}$, истим путем, јер схвати да је заборавио новчаник док је плаћао рачун. На пумпи проведе $t_6 = 10 \text{ min}$ и за то време нађе новчаник. Преостали пут пређе брзином $v_5 = 50 \text{ km/h}$. Занемарити време окретања аутомобила. Одредити: а) у колико часова учитељ стиже на циљ (у други град), б) средњу брзину на првој половини пређеног пута и в) средњу брзину на целом путу.
- На опругу је окачена термостатирана посуда (температура течности у посуди је константна) запремине $V = 11$ напуњена до половине запремине течности гуштине $\rho_1 = 750 \text{ kg/m}^3$, услед чега се опруга истегне за Δl_1 . Када се у исту посуду наспе запремина воде V_2 , на температури 4°C , опруга се истегне 20% више, него кад је у њој течност гуштине ρ_1 . Одредити запремину воде V_2 . Израчунати колико се највише целих коцкица леда, дужине ивице $a = 2 \text{ cm}$ може направити од воде запремине V_2 која се налази у посуди. Узети да је густина воде на 4°C $\rho_2 = 1000 \text{ kg/m}^3$, а да је густина леда $\rho = 900 \text{ kg/m}^3$.
- Четири зграде се на карти налазе у теменима квадрата, као на слици 1. Дужина страница квадрата на карти је $a = 11 \text{ cm}$. Зграде су спојене праволинијским стазама као на слици. Истовремено из зграде број 1 и из зграде број 2 крену Игор (из зграде 1) и Марко (из зграде 2) ка чесми најкраћим путем по стази. Игор трчи брзином $v_1 = 4 \text{ m/s}$ до зграде 4, а од ње, без заустављања, брзином $v_2 = 5 \text{ m/s}$. Марко трчи брзином $v_3 = 6 \text{ m/s}$ до зграде 3, где стоји $t = 75 \text{ s}$ и разговара са другарицом. Од зграде 3 до чесме настави брзином $v_4 = 2 \text{ m/s}$. Одредити удаљеност чесме од зграде број 3 у природи, ако 1 cm на карти представља 40 m у природи и ако је познато да Игор и Марко истовремено стигну до чесме.
- Сениор и сениорка трче кружном атлетском стазом у истом смеру константним брзинама. У супротном смеру, истом стазом константном брзином трчи јуниор. Тренер је измерио да на сваких $t_1 = 12 \text{ min}$, сениор прође поред сениорке. Помоћни тренер је измерио да на сваких $t_2 = 3 \text{ min}$ јуниор сретне сениорку. Колико времена прође између два сусрета сениора и јуниора?
- Два пешака истовремено почињу праволинијско кретање. Положај на правцу им је одређен удаљеношћу (x) од референтне тачке на правцу ($x = 0$), тј. координатом x . Зависност координате првог пешака од времена је приказана на слици 2. Зависност координате другог пешака од времена током првих $t = 60 \text{ s}$ кретања дата је једначином $x_2 = x_{02} - v_2 t$, где су $x_{02} = 60 \text{ m}$ и $v_2 = 1 \text{ m/s}$. Након тога други пешак наставља да се креће тако да је релативна брзина између два пешака једнака нули. Одредити: а) растојање између пешака у почетном тренутку, б) време које протекне до мимоилажења пешака, ц) средњу брзину првог пешака током $\Delta t = 100 \text{ s}$ кретања и д) растојање између пешака у тренутку $t_2 = 100 \text{ s}$. Занемарити промену координата при евентуалном престизању или мимоилажењу пешака и време изгубљено при томе.

Слика 1

Слика 2

Сваки задатак носи по 20 поена.

Задатке припремила: Бранислава Мисаиловић, Физички факултет, Београд

Рецензент: Проф. др Мирослав Николић, ПМФ, Ниш

Председник комисије: Проф. др Мићо Митровић, Физички факултет, Београд

Свим такмичарима желимо успешан рад!

VI
РАЗРЕД

Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Републике Србије
Решења задатака за VI разред

ДРЖАВНИ НИВО
18.04.2015.

1. а) Време кретања на другом делу пута је $t_2 = \frac{s_2}{v_2}$ [1] ($\frac{2}{3}$ h = 40 min). Од пумпе до тренутка окретања учитељ

пређе пут $s_4 = t_4 v_3$ [1] (6.5 km), што је потребно да би се израчунало време враћања до пумпе, $t_5 = \frac{s_4}{v_4}$ [2]

($\frac{1}{12}$ h = 5 min). Време кретања од тренутка када се учитељ други пут нађе на пумпи до другог града је

$t_7 = \frac{d - s_1 - s_2}{v_5}$ [3] (1.7 h = 102 min, где је $s_1 = v_1 t_1$ [2] (75 km). Укупно време које протекне је

$t = t_1 + t_2 + t_3 + t_4 + t_5 + t_6 + t_7 = 4$ h 28 min [2+1]. Учитељ ће стићи на циљ у 15 h 28 min [1]. б) Укупан пређени

пут износи $d + 2s_4$ [1] (213 km). Пошто је $s_1 + s_2 = v_1 t_1 + s_2 > \frac{d + 2s_4}{2}$, поред кретања брзином v_1 , до половине

пређеног пута брзином v_2 се креће време $t_2 - \Delta t$, где је $v_1 t_1 + v_2(t_2 - \Delta t) = \frac{d + 2s_4}{2}$, $t_2 - \Delta t = \frac{d + 2s_4}{2v_2} - \frac{v_1 t_1}{v_2}$ [3]

(0.525 h) $v_{sr} = \frac{d + 2s_4}{2(t_1 + t_2 - \Delta t)} \approx 52.6 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ [1]

в) Средња брзина на целом путу је $v_{sr1} = \frac{d + 2s_4}{t} \approx 47.7 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ [1+1].

2. Маса течности која истегне опругу за Δl_1 је $m_1 = \frac{1}{2} \rho_1 V$ [1], а маса воде која истегне опругу за Δl_2 је

$m_2 = \rho_2 V_2$ [1]. Однос маса је једнак односу истезања опруга $\frac{m_1}{m_2} = \frac{\Delta l_1}{\Delta l_2}$ [3]. За истезање важи да је

$\Delta l_2 = 1.2 \Delta l_1$ [2]. Из претходне две једначине следи да је запремина воде у посуди $V_2 = \frac{3}{5} \frac{\rho_1 V}{\rho_2}$ [3]. Маса воде у

течном стању је $m_2 = \frac{3}{5} \rho_1 V$ [3]. Када се ова маса заледи, запремина тако залеђене воде ће бити

$V_3 = m_2 / \rho = 0.5 \text{ dm}^3$ [3]. Запремина једне коцкице леда је $V_K = a^3 = 8 \text{ cm}^3$ [1]. Број коцкица који се може

направити је $N = V_3 / V_K = 62.5$ [1], што значи да се могу направити највише 62 коцкице леда [2].

3. Растојање између зграда у природи је $l = 40a = 440$ m [1]. Време кретања Игора од 1 до 4 је $t_1 = \frac{l}{v_1}$ [3], а од

зграде 4 до чесме $t_2 = \frac{l-x}{v_2}$ [3]. Време кретања Марка од 2 до 3 је $t_3 = \frac{l}{v_3}$ [3], а од зграде 3 до чесме $t_4 = \frac{x}{v_4}$ [3].

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА
ШКОЛСКЕ 2014/2015. ГОДИНЕ.

Из једнакости времена кретања до чесме следи $t_1 + t_3 = t_2 + t + t_4$ [1]. Даље је $\frac{l}{v_1} + \frac{l-x}{v_2} = \frac{l}{v_3} + t + \frac{x}{v_4}$ [2], одакле

следи да је тражено растојање $x = \frac{l(v_2v_3v_4 + v_1v_3v_4 - v_1v_2v_4) - tv_1v_2v_3v_4}{v_1v_2v_3 + v_1v_3v_4} = 70.95 \text{ m} \approx 71 \text{ m}$ [3+1].

4. Нека је l дужина једног круга стазе. Брзина сениора је v_1 , сениорке v_2 и брзина јуниора v_3 . За време t_1 , сениор претрчи један круг више од сениорке, па важи $t_1 = \frac{l}{v_1 - v_2}$ [5]. Пошто се крећу у супротним смеровима

јуниор и сениорка за време t_2 пређу дужину круга l , одакле следи $t_2 = \frac{l}{v_2 + v_3}$ [5]. Нека је време између два

сусрета сениора и јуниора t_3 . Тада је $t_3 = \frac{l}{v_1 + v_3}$ [5]. Из ове три једначине је $\frac{l}{t_1} + \frac{l}{t_2} = \frac{l}{t_3}$ [4], одакле је

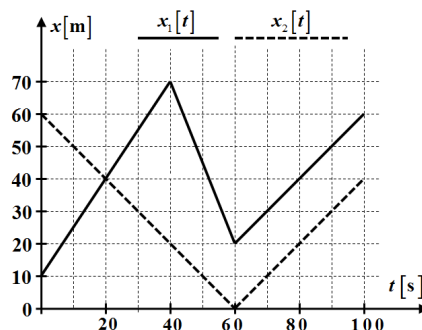
$t_3 = 2.4 \text{ min}$ [1].

5. Зависност положаја првог пешака током првих $t_1 = 40 \text{ s}$ кретања је $x_1 = x_{01} + v_1t$, где је $x_{01} = 10 \text{ m}$ [1] и $v_1 = \frac{70 \text{ m} - 10 \text{ m}}{40 \text{ s}} = 1.5 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ [3]. У почетном тренутку растојање између пешака је $\Delta x = x_{02} - x_{01} = 50 \text{ m}$ [1]. У

тренутку мимоилажења важи $x_1 = x_2$ [2], односно $x_{01} + v_1t_m = x_{02} - v_2t_m$ [2], одакле је $t_m = \frac{\Delta x}{v_1 + v_2} = 20 \text{ s}$ [2+1].

Током $\Delta t = 100 \text{ s}$ кретања први пешак прелази пут $s_1 = 150 \text{ m}$ [2], па је средња брзина једнака $v_{1s} = s_1/\Delta t = 1.5 \text{ m/s}$ [1+1].

Током временског интервала (60-100)s, брзина првог пешака је $v_1 = 1 \text{ m/s}$. Пошто је по услову задатка релативна брзина пешака једнака нули, интензитет брзине другог пешака је $v_2 = 1 \text{ m/s}$ [2]. Растојање између пешака у тренутку $t_2 = 100 \text{ s}$ је $\Delta x_1 = 20 \text{ m}$, једнако као и након 60s [2].

Члановима комисије желимо срећан рад и пријатан дан!